

JAARVERSLAG 2020

van de stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum
en van de stichting Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum

De besturen der stichtingen

De besturen van de beide stichtingen vormen thans een personele unie.

In dit jaarverslag worden de beide stichtingen apart genoemd en waar er sprake is van een gezamenlijk optreden van beide stichtingen wordt in het verslag melding gemaakt van "Nederlands IJzermuseum" of "NIJM".

Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum

De stichting "Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum" is opgericht bij akte, op 12 oktober 1998 verleden voor mr G.B.F.A.Pothof, destijds notaris te Gendringen.

De stichting is statutair gevestigd in de gemeente Gendringen.

De statuten zijn gewijzigd bij akte, op 14 september 2010 verleden voor mr H.J. van Weeghel, destijds notaris te Doetinchem en bij akte, op 4 september 2013 verleden voor mr J.A.Blankestijn, notaris te Zelhem gemeente Bronckhorst.

De stichting is ingeschreven in het handelsregister van de Kamers van koophandel onder nummer 09102167 en door de belastingdienst geregistreerd als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Het doel van deze stichting is (art. 2 der statuten):

het verzamelen en exposeren van ijzerprodukten alsmede het in beeld brengen en het wekken van belangstelling voor de historische ontwikkeling van de ijzerindustrie en alles wat in de ruimste zin des woords daarmee verband houdt. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het onderhouden en exploiteren van een collectie voorwerpen met betrekking tot de ijzernijverheid, en van een op het onderwerp gericht(e) bibliotheek, archief en verzameling paraferalia; -het (doen) exposeren van deze en soortgelijke verzamelingen of gedeelten daarvan;
- het stimuleren van activiteiten met betrekking tot de ijzerindustrie en haar geschiedenis en alles wat daarmee samenhangt;
- en voorts al hetgeen genoemde collecties kwalitatief verbetert en de doelstelling van de stichting bevordert.

De stichting heeft een bestuur, bestaande uit minimaal vijf leden, waarvan één bestuurslid wordt benoemd op een bindende voordracht van het bestuur van de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Oudheidkundige Vereniging Gemeente Gendringen, gevestigd te Gendringen (art. 5 lid 1).

Bij een ontbinding dient een eventueel batig saldo van de stichting te worden besteed aan een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) met een soortgelijk doel (art. 12 lid 5).

Op 1 januari 2020 bestond het bestuur der stichting uit:

voorzitter	dhr P.H.B.van Toor Boogschutter 24, 7071 TD Uift
secretaris:	dhr mr W.H.M.van Hagen Ramsbeekweg 53, 7152 KR Eibergen
penningmeester	dhr ir R.B.M.Immink Rijksweg 57, 6998 AE Hoog Keppel

leden   dhr ir B.J.Kaptein
   Ph.P.Cappettilaan 20, 7071 CS Ulf
   dhr drs F.M.van Doesum
   Kerkstraat 266, 7011 CT Gaanderen

Per 1 juli 2020 werd afscheid genomen van het bestuurslid de heer ir B.J. Kaptein.
De heer A.H.M. Wolswijk was in 2020 aanvankelijk als kandidaat-bestuurslid bij de stichting betrokken, maar trad per 24 november 2020 tot het bestuur toe.
Er is een vacature bestuurslid vanuit de Oudheidkundige Vereniging Gemeente Gendringen (OVGG).
Derhalve bestond het bestuur per 31 december 2020 uit:

voorzitter   dhr P.H.B.van Toor
   Boogschutter 24, 7071 TD Ulf
secretaris: dhr mr W.H.M.van Hagen
   Ramsbeekweg 53, 7152 KR Eibergen
penningmeester   dhr ir R.B.M.Immink
   Rijksweg 57, 6998 AE Hoog Keppel
leden   dhr drs F.M.van Doesum
   Kerkstraat 266, 7011 CT Gaanderen
   dhr A.H.M. Wolswijk
   Kerkstraat 282, 7011 CT Gaanderen

Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum

De stichting "Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum" is opgericht bij akte, op 12 oktober 1998 verleden voor mr G.B.F.A.Pothof, destijds notaris te Gendringen.

De stichting is statutair gevestigd in de gemeente Gendringen.

De statuten zijn gewijzigd bij akte, op 14 september 2010 verleden voor mr H.J. van Weeghel, destijds notaris te Doetinchem en bij akte, op 4 september 2013 verleden voor mr J.A.Blankestijn, notaris te Zelhem gemeente Bronckhorst.

De stichting is ingeschreven in het handelsregister van de Kamers van koophandel onder nummer 09102168 en door de belastingdienst geregistreerd als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Het doel van deze stichting is (art. 2 der statuten):

het in beeld brengen en het wekken van belangstelling voor de historische ontwikkeling van de winning en verwerking van ijzer en alles wat in de ruimste zin des woords daarmee verband houdt.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het bijeenbrengen, bijeenhouden en uitbreiden van een collectie voorwerpen met betrekking tot de ijzernijverheid en van een op het onderwerp gericht(e) bibliotheek, archief en verzameling paraferalia;
- het doen exploiteren, onderhouden en kwalitatief verbeteren van deze collecties; –het doen exposeren van deze en soortgelijke verzamelingen of gedeelten daarvan, bij voorbeeld door middel van het overdragen in bruikleen en/of verhuur;

- het zoveel mogelijk openstellen voor het publiek van voormelde verzamelingen;
- en voorts al hetgeen de in eigendom zijnde collectie bevordert.

Art. 4 der statuten bepaalt:

Alle auteurs- en overige intellectuele eigendomsrechten met betrekking tot de collectie, bibliotheek, archief en andere paraferalia komen toe aan de eigenaar van de collectie. Zo zij daartoe besluit, kan zij anderen toestemming verlenen van deze rechten gebruik te maken, onder door haar vooraf te stellen voorwaarden.

De stichting heeft een bestuur, bestaande uit minimaal vijf leden, waarvan één bestuurslid wordt benoemd op een bindende voordracht van het bestuur van de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid Oudheidkundige Vereniging Gemeente Gendringen, gevestigd te Gendringen (art. 5 lid 1).

Bij een ontbinding dient een eventueel batig saldo van de stichting te worden besteed aan een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) met een soortgelijk doel (art. 12 lid 5).

Overige algemene informatie

De besturen van Stichting Exploitatie en Stichting Collecties vormen een personele unie.

Het vorenstaande over de bestuurlijke samenstelling bij Stichting Exploitatie geldt dus eveneens voor Stichting Collecties.

Afvaardigingen van de besturen namen deel aan bijeenkomsten van uiteenlopende aard, met de gemeente Oude IJsselstreek, CIVON B.V. en de stichting Stichting DRU Industriepark

Het bezoekadres van Stichting Exploitatie en van Stichting Collecties is gewijzigd in Hutteweg 26, 771 BV Uift (TIP op het DRU Industriepark). Het postadres van deze stichtingen is gewijzigd in Hutteweg 24, 7071 BV Uift (Portiersgebouw op het DRU Industriepark).

De postbus zal in 2021 worden opgeheven.

DB en AB zijn in 2020 in vergadering bijeen geweest op 14 februari, 19 juni, 10 juli, 17 juli, 14 augustus, 18 september, 20 november en 11 december.

De bestuursvergaderingen werden tot voor kort steeds genotuleerd door mevrouw Hennie Klein Holte. Zij is na een lange ziekteperiode helaas overleden.

Het rooster van aftreden

In 2020 is het rooster van aftreden niet besproken.

Het comité van aanbeveling

Het Comité van Aanbeveling bestond per 1 januari 2020 uit:

- dhr C.G.A.Cornielje, oud-Commissaris van de Koning in de provincie Gelderland;
- dhr drs M.Daamen, algemeen directeur Theater Rotterdam, oud-directeur Stadsschouwburg Amsterdam, zoon van Frank Daamen (directeur DRU 1960/1971);
- mevr. mr I.Dezentjé Hamming-Bluemink, voorzitter FME-CMW (werkgeversorganisatie metaal);
- de heer drs H.J. Kaiser, oud-burgemeester van Arnhem.
- mevr. M.Karabaic, Landesrätin für Kultur und Umwelt der Landschaftsversammlung Rheinland, vm. directeur van het Rheinisches Industriemuseum;
- dhr L.H.J.Peters, oud-burgemeester van de gemeente Gendringen;- dhr drs J.Post, oud-directievoorzitter Philips Electronics Nederland, oud-algemeen directeur Nederlands Rode Kruis;
- dhr J. Timmer, oud-commissaris BOEI, oud-president-directeur en oud-voorzitter van de Raad van

Commissarissen van Philips;

– dhr Em. Prof. drs J.A.J.Vervloet, historisch geograaf, emeritus hoogleraar, verbonden geweest aan Wageningen University en research Centrum Alterra;

- dhr H. Wanders, plaatselijk ondernemer, bestuurslid Industrie Belang Oude IJssel en voorzitter van de Bedrijfstakschool voor de Metaalnijverheid Anton Tijdink;

Stichting ICER

De stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum heeft met andere partijen actief bijgedragen aan een binnen een daartoe op 15 maart 2013 nieuw opgerichte stichting Stichting Innovatiecentrum voor Industrie, Cultuur, Educatie en Recreatie (ICER) in 2014 gerealiseerd innovatiecentrum annex ijzermuseum in het gebouw Afbramerij, een van de historische panden op het DRU-complex te Ulft. Deze stichting Stichting ICER is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van koophandel in Nederland onder nummer 57475040.

De stichting Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum is buiten dit samenwerkingsverband gehouden.

Op voordracht van NIJM en KunstenaarsCollectief Breekijzer (KCB) is Anita Ermers bestuurslid van ICER en als zodanig ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van koophandel in Nederland. Ons bestuurslid Rob Immink is lid van de Raad van Toezicht van Stichting Innovatiecentrum ICER.

In juni 2017 heeft het bestuur van Stichting ICER wereldkundig gemaakt, dat het voornemens was om de activiteiten van het Innovatiecentrum ICER beter te laten aansluiten op de behoeften van het lokale- en regionale bedrijfsleven en van de belangen van CIVON B.V., een onderdeel van het Graafschap College.

In dit kader heeft het bestuur van Stichting ICER vervolgens in 2018 besloten om het Innovatiecentrum ICER om te vormen naar een Smart Business Centrum.

Het bestuur van het NIJM heeft in dezen verklaard weliswaar een dergelijke belangwekkende ontwikkeling voor het lokale bedrijfsleven niet in de weg te willen staan, maar het heeft daarentegen aan haar bereidheid mee te werken aan een mogelijke verhuizing wel voorwaarden in de vorm van (financiële) toezeggingen en steun verbonden, in het bijzonder wat betreft een alternatieve en passende locatie van het Nederlands IJzermuseum op het DRU Industriepark en de aan een verhuizing en herinrichting verbonden kosten.

De jaren 2018 en 2019 hebben in het teken gestaan van deze transitie, waardoor er thans sprake is van een omvorming van het Nederlands IJzermuseum tot een volwaardig en gedeeltelijk decentraal museum, welke omvorming in de komende jaren zal moeten zijn gerealiseerd.

Voor Stichting ICER en haar partners was het een grote uitdaging om na de officiële opening van de Afbramerij op 6 mei 2014 te komen tot het opzetten van een, zowel bestuurlijk als uitvoerend, goede organisatie.

Het bleek zeer complex om op het fundament van vier partners een goed bouwwerk op te richten, waarin de partners goed kunnen wonen en (samen)werken.

De eigen positie van het NIJM als vrijwilligersorganisatie met een ideële doelstelling bracht binnen Stichting ICER een verantwoordelijkheid mee, die om voortdurende aandacht vroeg binnen het geheel. Het is dan ook gebleken, dat veelvuldig overleg steeds zeer noodzakelijk was.

Beleidsplan en uitvoeringsplan

Besloten werd dat NIJM een eigen beleidsplan zou gaan opzetten waarin ook het financieel beleid en de begroting zijn opgenomen.

Afgesproken werd, dat het Businessplan IJzermuseum, dat in 2002 door de GIBO is opgesteld

daartoe als basis/handvat zou worden gebruikt.

Er werd een aanzet opgesteld voor het samenstellen van een beleidsplan, hetgeen vervolgens is doorontwikkeld onder leiding van Ko Achterberg.

Door Rob Immink werd, na een tweetal workshops, waaraan bestuursleden en vrijwilligers konden deelnemen, een aanzet opgesteld voor een beleidsplan betreffende de periode 2016-2020, welke aanzet aan de besturen der beide stichtingen is aangeboden op 7 september 2016.

Besproken is, dat dit beleidsplan diende te worden gevolgd door een uitvoeringsplan, waarbij het de bedoeling was, dat hiertoe door Ko Achterberg en Rob Immink een speciale workshop zou worden georganiseerd. Deze laatste workshop kon - mede gelet op de ontwikkelingen in 2018 en 2019 - nog geen doorgang vinden.

In maart 2019 is het Beleidsplan NIJM 3.0. ter kennis gebracht aan het bestuur van de stichting Stichting DRU Industriepark. Dit Beleidsplan is in juli 2020 wat betreft missie en visie geactualiseerd en dit geactualiseerde Beleidsplan is vervolgens aangeboden aan het bestuur van de stichting Stichting DRU Industriepark en deze wijzigingen zijn op 27 november 2020 in het kader van de gewenste en beoogde samenwerking besproken in een bestuurlijk overleg met het bestuur en de directie van de stichting Stichting DRU Industriepark.

Stichting DRU Industriepark

In verband met het vorenstaande is op initiatief van de gemeente Oude IJsselstreek besloten om een aantal op het DRU-Industriepark actieve organisaties te laten opgaan in een nieuwe stichting: Stichting DRU Industriepark, welke stichting met andere op het terrein actieve organisaties samenwerkingsverbanden is aangegaan of nog zal aangaan, waaronder de stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum.

Deze stichting Stichting DRU Industriepark is opgericht bij notariële akte, op 12 december 2018 verleden. De stichting is statutair gevestigd in de gemeente Oude IJsselstreek en is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van koophandel in Nederland onder nummer 73328839. Blijkens een op 3 september 2019 verleden fusieakte is in deze stichting opgegaan de stichting Stichting DRU Cultuurfabriek, welke laatstgenoemde stichting was ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van koophandel onder nummer 09172199.

In dit kader is de samenwerking tussen de verschillende binnen genoemde stichting Stichting ICER actieve partijen in de loop van 2018 beëindigd en zijn er nieuwe afspraken gemaakt en zullen er nieuwe afspraken worden gemaakt. De verwachting is, dat genoemde stichting Stichting ICER op termijn zal worden ontbonden. Van een ontbinding blijkt thans nog niet uit gemeld Handelsregister. Terzijde: van de stichting Stichting SSP-Hal, welke stichting was ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van koophandel onder nummer 57917671 en welke stichting uit dit register is uitgeschreven per 30 september 2019, wordt in dit Handelsregister gemeld, dat op 30 september 2019 is geregistreerd dat deze rechtspersoon is opgehouden te bestaan omdat geen bekende baten meer aanwezig zijn per 30 september 2019. Deze stichting is dus niet in gemelde fusie betrokken.

Overleg met bestuur en directie van Stichting DRU Industriepark

Op 21 februari 2020 en 27 november 2020 heeft er overleg plaatsgevonden tussen enerzijds de besturen van de stichtingen van het NIJM en anderzijds het bestuur en de directie van de stichting Stichting DRU Industriepark.

In dit overleg bleek dat laatstgenoemde stichting welwillend staat tegenover de verdere ontwikkeling van het NIJM.

Het NIJM streeft echter naar de totstandkoming van een volwaardig ijzermuseum, dat nationaal is georiënteerd, terwijl de huidige leiding van de stichting Stichting DRU Industriepark zich meer richt op louter en alleen de historie van de DRU. In dit overleg is ook al in 2019 aan de orde geweest dat er in de begroting van deze stichting een post zal moeten worden opgenomen ten behoeve van de

exploitatie en instandhouding van het museum alsmede een post voor het opzetten van wisseltentoonstellingen, de depotkosten van de collectie van het museum en de kosten van uitbreiding van deze collectie en voor nadere investeringen.

Voor Adlib zal in het kostenoverzicht eveneens een bedrag moeten worden opgenomen. Voor de verhuizing van het depot zullen er eveneens extra kosten moeten worden gemaakt. Idem voor het opzetten van een open depot.

Daartoe zijn subsidies aangevraagd bij de Provincie Gelderland (welk verzoek is afgewezen), het A.N.W.B. Fonds (welke verzoek eveneens is afgewezen) en het Prins Bernhard Cultuurfonds (de behandeling van het verzoek is opgeschort, verzocht is om een nieuwe aanvraag te doen in 2020).

In het overleg met het bestuur en de directie van de stichting Stichting DRU Industriepark is onder meer het navolgende aan de orde geweest:

Er worden 3 processen - hernieuwd in werking gezet:

- de catalogisering en herhuisvesting van het depot van het NIJM;
- het opzetten van tijdelijke exposities in de SSP-hal, thematisch gekoppeld aan activiteiten op het terrein; en
- de ontwikkeling van het museaal concept van het DRU Industriepark. Hiervoor zal er een werkgroep worden gevormd.

Op 2 juli 2020 werd er door de stichting Stichting DRU Industriepark in het Loonbureau een nieuw schitterend geoutilleerd bezoekerscentrum (het toeristisch inspiratiepunt TIP) geopend, waarin het NIJM duidelijk in beeld is. Namens het NIJM hebben Peter van Toor en Stef Hermsen een grote bijdrage geleverd aan de opbouw en de inrichting van dit centrum met kennis en foto's. Objecten uit de collectie van de stichting Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum zijn er in kort- en in langdurige bruikleen opgesteld.

Met ingang van 2020 zijn door de stichting Stichting DRU Industriepark vergaderfaciliteiten voor de besturen van de stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum en van de stichting Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum kosteloos ter beschikking gesteld als tegenprestatie voor de dienstverlening door de beide laatstgenoemde stichtingen wat betreft het leveren van informatie over de DRU-historie en het beschikbaar stellen van objecten uit de collectie.

De stichting Stichting DRU Industriepark en de stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum hebben op 27 november 2020 met elkander een samenwerkingsconvenant gesloten, waarbij is afgesproken om in de komende tijd de voornemens in concrete afspraken uit te werken in een stappenplan/intentieverklaring, waarbij onder meer aandacht zal worden besteed aan de verhuizing van de collectie, het inrichten/ontwerpen van een nieuwe locatie voor het NIJM en het in de tussentijd zichtbaar blijven van het NIJM, onder meer door het houden van wisseltentoonstellingen en het geven van rondleidingen. Daarnaast zal het plan om de collectie te catalogiseren nader worden uitgewerkt.

Dit samenwerkingsconvenant moet ervoor zorgen, dat de eigen ambitie van de partner én het gezamenlijke doel/de ambitie van de partijen op het gehele DRU Industriepark (verwoord in 7 programmalijnen) beide gerealiseerd kunnen worden

Programmacommissie DRU Industriepark

Er is een Programmacommissie DRU Industriepark gevormd, bestaande uit afvaardigingen van alle partijen die structureel gevestigd zijn op het DRU Industriepark. In deze commissie zijn de besturen van de stichtingen van het NIJM vertegenwoordigd, aanvankelijk in de persoon van de heer B.W.M. Terwiel, vervolgens in de persoon van de heer ir B.J. Kaptein en na diens terugtreden uit de besturen van NIJM in de persoon van de heer P.H.B. van Toor.

Binnen deze programmacommissie zijn onder meer aan de orde geweest:

- de website;
- de (toekomstige) functie van de SSP-hal;
- de toekomstige relatie met CIVON B.V.;
- de functie van het museum in het geheel.

Er wordt bezien of er een mogelijkheid bestaat om in museaal verband aandacht te besteden aan Jan Toorop.

Laura Muller is doende een app te ontwikkelen over het DRU Industriepark,, waarbij de input is geleverd door Stef Hermsen en Peter van Toor. Deze app leidt de bezoeker over het DRU Industriepark en bevat de nodige know-how. Door de coronacrisis is de ontwikkeling van deze app gestagneerd.

CIVON B.V.

De heer P.H.B. van Toor onderhoudt na het terugtreden van de heer G.W.M. van Aalst als bestuurslid de contacten met CIVON B.V. over de kernkabinetten en de openingstijden voor het publiek.

CIVON B.V. toonde zich niet bereid om de Afbramerij in de weekenden en in de schoolvakanties ten behoeve van het Nederlands IJzermuseum open te stellen.

In de Afbramerij zou het Nederlands IJzermuseum in zeer beperkte mate gebruik kunnen maken van de ruimten, zoals 1/3 gedeelte van de serre, en van de kabinetten.

Het overleg met CIVON B.V. heeft niet geleid tot een openstelling van de Afbramerij in de weekenden en in de schoolvakanties, behoudens in enkele uitzonderingsgevallen.

Door partijen konden uiteindelijk nuttige werkafspraken worden gemaakt, die echter nog ten teken van akkoord door beide partijen moeten worden getekend.

Vanwege de coronacrisis is de Afbramerij meestentijds gesloten geweest. Wél is er in september 2020 een kennismakingsgesprek geweest door Rob Immink en Peter van Toor met de heer Gijs Smeman, de nieuwe locatiemanager van CIVON. Dat gesprek verliep in prima sfeer, maar heeft vanwege de coronacrisis nog geen vervolg gehad.

Entreebeleid

Entreebeleid is één van de belangrijkste pijlers van een kostendekkende begroting. Stichting ICER heeft dit beleid in 2018 echter eenzijdig gewijzigd door geen entree meer te heffen. Alle bezoekers worden geregistreerd.

Het entreebeleid is bij de overgang van de afbramerij van stichting ICER naar CIVON BV wederom gewijzigd.

Er is een historische brievenbus aanwezig voor het storten van een vrijwillige bijdrage door “losse” bezoekers en voor de door het NIJM georganiseerde rondleidingen.

Er worden arrangementen ontwikkeld met aangepaste entreebedragen, bij voorbeeld Achterhoeks Museum Passe-partout, rondleidingen, educatieve projecten, demonstraties, wisselexposities. Dit alles is uitgewerkt in een gedetailleerde tariefstructuur. Verdere ontwikkeling hiervan heeft in 2020 niet plaatsgevonden.

Projectgroep Museumregister

Een projectgroep Museumregister is ingesteld. Deze projectgroep is sedert 2015 actief en is al geruime tijd bezig geweest met de voorbereiding van de registratie in het Museumregister.

Doelstelling daarbij was om de formele registratie te effectueren, zodat museumbezoekers met een museumkaart gratis toegang tot (oorspronkelijk) ICER kunnen krijgen.

De voorwaarden voor registratie zijn van invloed op de organisatie, zoals bij voorbeeld de financiële administratie, de opslag en het beheer van de collectie etcetera.

Een pre-audit ten behoeve van de toekenning van de Museumjaarkaart werd voorbereid.

Gelet op de wijzigingen binnen de organisatie van het Nederlands IJzermuseum (de omvorming tot een volwaardig museum met hoofdlocatie en gespreide locaties, die leidt tot een structureel, organisatorisch en financieel andere opzet dan oorspronkelijk beoogd) zijn de activiteiten van de projectgroep op een laag pitje gezet, in afwachting van de duidelijkheid die moet worden verschaft.

Voor het Museumregister is er een vooraanmelding gedaan.

Binnen het bestuur is besloten om ons niet te laten uitschrijven.

Vermelding in het museumregister is van invloed op de verkrijging van subsidies en donaties.

Bovendien geeft het de mogelijkheid om aangesloten te worden op de landelijke museumkaart.

Inrichting Afbramerij

In 2014 zijn er 12 museale themata in samenwerking met Tinker Imagineers en de partners van Stichting ICER uitgewerkt naar concrete kabinetinrichting. De kabinetten zijn conform ingericht. Het was de bedoeling, dat er de komende jaren op gelijke wijze nog 5 kabinetten worden ontworpen en ingericht, zodat het totaal van de kabinetten op 17 zou komen.

Inmiddels moet echter worden geconstateerd dat het aantal kabinetten is teruggebracht tot 4.

In 2015 werd er een serie nostalgische producten uit de collectie van Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum tentoongesteld. Het betreft een voorlopige opstelling.

De handvormerij (vakwerk met vormzand) is uitgewerkt en ingericht in de smederij van CIVON B.V.. Vrijwilligers van NIJM hebben in samenwerking met kunstenaarscollectief Breekijzer in het gebouw de Afbramerij (nu CIVON) een workshop emailleren opgezet.

Inmiddels kunnen geïnteresseerden, zowel volwassenen als kinderen, deelnemen aan speciale workshops vormen/gieten, smeden en emailleren.

In 2020 was het vanwege de coronacrisis meestentijds niet mogelijk om aan workshops deel te nemen.

Vrijwilligers

De groep NIJM-vrijwilligers komt normaliter met regelmaat bij elkaar om over allerlei onderwerpen betreffende ICER en het NIJM van gedachten te wisselen en zo nodig actie te ondernemen.

Binnen deze werkgroep zijn workshops ontwikkeld (emailleren, smeden en vormen/gieten).

Er worden jaarlijks diverse bijeenkomsten georganiseerd voor alle vrijwilligers.

Vanuit de eigen verantwoordelijkheid voor de vrijwilligers is er door de besturen van de stichtingen van het NIJM een eigen vrijwilligersbeleidsplan ontwikkeld.

Vanwege de coronacrisis was het in 2020 niet of nauwelijks mogelijk om bijeenkomsten met vrijwilligers te houden.

Collectie en depot

De collectie wordt thans geïnventariseerd. Dit is een langlopend proces.

Het Openluchtmuseum te Arnhem heeft zijn collectie modellen (mallen) van de Keppelsche IJzergieterij geschonken aan Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum.

Er worden met regelmaat objecten aangeboden. Een commissie beoordeelt of deze objecten geschikt

zijn om in de collectie opgenomen te worden. Uit het depot worden met regelmaat collectiestukken uitgeleend.

Communicatie / website

Frans van Doesum maakte in augustus 2005 reeds een aanzet voor een communicatieplan en Rob Immink heeft als contactpersoon tussen Stichting Innovatiecentrum ICER en het NIJM vervolgens nog een communicatieplan uitgewerkt.

In 2016 werd er door Ad van Aalst, Ko Achterberg, Rob Immink en Ben Terwiel een PR-visieplan opgesteld.

De werkgroep communicatie is opgeheven.

Aan een vernieuwing van de website wordt gewerkt. De betreffende subsidieaanvragen werden toegekend. In november 2020 werd door het Prins Bernhard Cultuurfonds een subsidie toegekend voor verdere professionalisering van de website. Een en ander is financieel afgewikkeld.

De vernieuwde website zal voorjaar 2021 gebruiksklaar zijn.

Educatie

Er is een werkgroep educatie. Deze werkgroep heeft assistentie gekregen van educatief consulenten van het Gelders Erfgoed.

Er is materiaal ontwikkeld voor de groepen 7 van de basisscholen, 'Mee naar de Fabriek'.

De scholen in de gemeente Oude IJsselstreek nemen in hun jaarprogramma structureel een bezoek aan het gebouw de Afbramerij (nu CIVON) op.

Het is de bedoeling om deze groepsgewijze bezoeken de komende jaren uit te breiden tot scholen in de gemeenten Montferland, Doetinchem en Aalten.

Door de gewijzigde opstellingen in de Afbramerij/CIVON was de serious game "Mee naar de fabriek" in 2020 niet uitvoerbaar. Plannen om het spel aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden konden door de coronacrisis niet worden opgepakt.

Voor basisschoolleerlingen van groep 8 kon in 2018 een doorstart van het project IJzerwijs worden gerealiseerd: de leerlingen gaan vormen/gieten, smeden, koper en plaatstaal bewerken. NIJM levert voor dit project een bestuurlijke en een onmisbare vrijwilligersinbreng.

Door de beperkingen vanwege de coronacrisis konden deze projecten in 2020 niet worden uitgevoerd. De werkgroep educatie had derhalve in 2020 een slapend bestaan.

Samenwerking Oudheidkundige Vereniging Gemeente Gendringen (OVGG)

De OVGG en het NIJM trekken op sommige gebieden samen op.

De Oudheidkundige Vereniging Gemeente Gendringen (OVGG) heeft haar ijzercollectie in eigendom overgedragen aan de stichting Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum bij akte, op 13 maart 2013 verleden voor mr J.A. Blankestijn, notaris in de gemeente Bronckhorst, kantoorhoudende te Zelhem.

Het gastheerschap binnen de Afbramerij wordt voor een groot gedeelte gerund door vrijwilligers, die ook verbonden zijn aan het NIJM en/of aan de OVGG. De OVGG heeft de mogelijkheid om bestuursleden bindend voor te dragen in de besturen van de stichtingen van het NIJM. In 2020 waren deze bestuursposten vacant.

Rondleidingen

De stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum zet zich normaliter in voor rondleidingen over het DRU industriepark en door de Cultuurfabriek met de mogelijkheid om daarna

het gebouw de Afbramerij (nu CIVON) te bezoeken. Door de beperkingen vanwege de coronacrisis was deze inzet in 2020 zeer beperkt.

Er is een goede samenwerking wat betreft de rondleidingen op het DRU-park door de OVGG en de rondleiding in het gebouw de Afbramerij door vrijwilligers van de OVGG en de stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum. .

De opbrengsten van de rondleidingen op het DRU Industriepark worden verdeeld over de stichting Stichting Monument voor de Arbeider (ten behoeve van fabrieksschoorsteen De Fakkel met de arbeidersgalerij), de OVGG en de stichting Stichting Exploitatie Nederlands IJzermuseum.

Financiën

Door de coronacrisis, die gevolgen had voor de openingstijden van het NIJM, is een groot gedeelte van de gebruikelijk in een kalenderjaar gegenereerde inkomsten in 2020 weggevallen. Enige compensatie werd echter geboden door de door de overheid verstrekte coronasubsidies. Ten deze wordt verwezen naar het financieel verslag 2020.

Documentatiecentrum

Ot 1 juli 2020 beschikte het NIJM over een documentatiecentrum, waar boeken en tijdschriften waren en werden geïnventariseerd. Het merendeel daarvan werd gedigitaliseerd. Met de gelden, die werden ontvangen van de Willem Wolffprijs, werd hardware aangeschaft.

In opdracht van CIVON werd de docu-ruimte op de entresol in de Afbramerij per 1 juli 2020 door het NIJM ontruimd. Door gewijzigde omstandigheden wenste CIVON die ruimte per die datum zelf in gebruik nemen. De gehele collectie aan boeken, tijdschriften, lijstwerk, bestuursarchief enz, kon worden opgeslagen in de SSP-hal, met dank aan bestuur en directie van de stichting Stichting DRU Industriepark voor het beschikbaar stellen van de betreffende ruimte.

European Route of Industrial Heritage (ERIH)

Het DRU-Industriepark, in het bijzonder de Afbramerij en het NIJM, is Ankerpunt (informatiepunt met bijzondere faciliteiten) van de ERIH-Euregio route Industriecultuur (Oost-Gelderland, Twente en Münsterland.) Voor deze erkenning is het NIJM van doorslaggevend belang.

Als regionaal project wordt een route ontwikkeld als auto- en als fietsapp langs de ijzerindustrie in het gebied van de Oude IJssel van Doesburg tot Bocholt onder de naam Euregio IJzernetwerk. Het NIJM is mede-trekker van dit project dat ook helaas door corona is gestagneerd.

Fondsenwerving

Het wordt als noodzakelijk en gewenst beschouwd, dat er een werkgroep fondsenwerving intensief aan de slag gaat om bijdragen voor de exploitatie te vinden.

Er zullen initiatieven moeten worden ontwikkeld om tot incidentele en structurele bijdragen te komen ter dekking van de onkosten, die het museum thans maakt en in de toekomst gaat maken.

IJzermuseum 3.0.

Een plan is in concept gereed. De behandeling van dit plan vond plaats en zal plaatsvinden in de vergaderingen van het DB en het AB in 2020 en 2021.

De Gaanderense watermolen.

De stichting Stichting De Gaanderense watermolen wordt thans nieuw leven ingeblazen. Bestuursleden van de stichtingen van het NIJM zijn daarbij betrokken als adviseur en verrichten op persoonlijke titel enige werkzaamheden. Door de betreffende besturen is er een intentieverklaring tot samenwerking ondertekend.

Er zijn vacatures voor de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester. Nieuwe bestuursleden worden aangezocht.

Het is de bedoeling dat de molen wordt herbouwd als ijzermolen.

Daarvoor is een wijziging nodig van het thans ter plekke vigerende bestemmingsplan. Ook de statuten der stichting dienen te worden gewijzigd.

In verband hiermede vindt er inmiddels overleg plaats met het Waterschap Rijn en IJssel en met de gemeente Doetinchem.

De nieuwste ontwikkelingen

De omvorming van het Innovatiecentrum ICER naar een Smart Business Centrum en CIV ON B.V. heeft onder meer tot gevolg, dat het Nederlands IJzermuseum zich voor een deel opnieuw moet uitvinden, waarbij een volwaardig museum met hoofdlocatie en gespreide locaties het doel is. Voor thans is daarbij de samenwerking met de stichting Stichting DRU Industriepark een gegeven. Ook overleg met de gemeente Oude IJsselstreek zal nodig zijn; contacten met de betreffende wethouder zijn gelegd. De ontwikkeling van deze plannen kan samengaan met de revitalisering van de SSP-hal. De jaren 2018, 2019 en 2020 zijn getekend door deze omvorming, die naar huidige verwachting de komende jaren zal moeten worden voltooid.

Een en ander leidt tot een geheel nieuwe opzet van het Nederlands IJzermuseum, zowel structureel, organisatorisch als financieel.

Het Nederlands IJzermuseum zal zich daarbij richten op de navolgende aandachtsgebieden:

- het functioneren als een volwaardig museum (museumkaart); –
- het houden van (wissel) tentoonstellingen en de presentatie op deze tentoonstellingen;
- de organisatie van het vrijwilligersbeleid en het begeleiden van de vrijwilligers;
- de vorming, uitbreiding en restauratie van de collectie, alsmede het depot;
- het opzetten van een kwaliteitssysteem;
- het fungeren als kenniscentrum (educatiecentrum, documentatiecentrum, website).

Over de exploitatie van het ijzermuseum in de nieuwe opzet zal met de stichting Stichting DRU Industriepark afstemming moeten plaatsvinden. Deze ontwikkeling staat eigenlijk nog in de kinderschoenen Gaandeweg het proces zal afgewogen worden wat de beste opties zijn.

Vooruitblik

Onderstaand worden enige punten genoemd, die aandacht behoeven.

a. De interne structuur van de organisatie.

Het is noodzakelijk dat de interne verhoudingen tussen de beide stichtingen van het NIJM en de interne verhoudingen tussen deze stichtingen enerzijds en CIVON B.V. en Stichting DRU Industriepark anderzijds nader worden gedefinieerd en op schrift worden vastgelegd. Een en ander raakt onder meer de positie van de vrijwilligers en de aanwezige goederen.

b. Financiën.

In financieel opzicht is het NIJM sterk afhankelijk van andere partijen. Het NIJM zal de gelegenheid moeten hebben om zich optimaal te ontwikkelen, maar voelt zich in zijn mogelijkheden beperkt.

Het NIJM zal meer een eigen gezicht moeten tonen teneinde meer publiek te trekken voor het Nederlands IJzermuseum.

Het NIJM zal zich dus beter moeten kunnen profileren teneinde meer inkomsten te kunnen genereren. Speciale aandacht verdient daarbij de sponsoring. Teneinde door sponsoring meer gelden te genereren zal de werkgroep Fondsenwerving nieuw leven moeten worden ingeblazen.

Deze werkgroep dient zich te richten op:

- nationale organisaties;
- goede doelen;
- lokale en regionaal actieve ondernemingen; en
- particulieren.

De werkgroep fondsenwerving heeft in dezen dus een zware taak !

Van de invoering van de Museumjaarkaart (thans op termijn) wordt veel verwacht.

c. Vrijwilligers.

Het NIJM drijft op zijn vrijwilligers.

Zonder deze vrijwilligers kan het NIJM niet bestaan.

Er zal dus bijzondere aandacht moeten worden besteed aan het welbevinden van deze vrijwilligers binnen de organisatie en aan de betrokkenheid van deze vrijwilligers.

d. PR en Communicatie.

De organisatie zal op de kaart moeten worden gezet.

Ook het jaarlijks organiseren van meerdere wisseltentoonstellingen en het opzetten van diverse workshops zal bijdragen aan een grotere naamsbekendheid. Voor PR en Communicatie zal samenwerking worden gezocht met andere op het DRU-Industriepark actieve organisaties.

e. Ring Europese IJzersteden.

De gemeente Oude IJsselstreek is sedert 2004 lid van de Ring van Europese IJzersteden en wordt daarin in het bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester. In september 2021 houdt de Ring van Europese IJzersteden haar jaarvergadering in Ulft. De vergadering zelf vindt plaats op het DRU Industriepark. Er zijn dan gedurende drie dagen activiteiten, waaronder deze jaarvergadering en een symposium. In het kader hiervan wordt ook voorzien in door het NIJM, onder meer ook voorafgaande aan deze vergadering ten behoeve van het publiek te organiseren activiteiten, zoals een project houtskool stoken. Daarbij is het de bedoeling dat het NIJM in juli 2021 een wisseltentoonstelling met “naegels” organiseert, met “naegel” die in 2007 en 2010 op het DRU Industriepark door smeden zijn gemaakt en die tot de collectie van de stichting Stichting Collecties Nederlands IJzermuseum behoren (Naegel zijn kleine gesmede kunstwerken, die naar middeneuropese traditie in elke smederij in een nagelbaum een plek hadden).

WvH 17012021/02022021/12022021